

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Högelidsskolan

Grundsärskolan
Läsår 2017/2018

Antagen

Mariestad 2017-10-05

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Syfte	3
1.2. Ansvar	3
2. Främjande och förebyggande arbete med aktiva åtgärder	4
2.1 Undersök	4
2.2 Analysera	4
2.3 Planerade aktiva åtgärder	5
3. Förankring av planen (samverkansskyldighet)	6
3.1 Barns/elevs delaktighet	6
3.2 Vårdnadshavares delaktighet	6
3.3 Medarbetares delaktighet	6
4. Rutin/åtgärder vid händelse av diskriminering och/eller kränkande behandling	6
5. Uppföljning, utvärdering och redogörelse avseende föregående läsår 7	
5.1 Följ upp och utvärdera	7
5.2 Redogörelse avseende aktiva åtgärder	7
6. Referenser	7
7. Bilagor	8
7.1 Bilaga 1 – Definitioner	8
8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument	10
8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet	11

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Högelidsskolans plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Främjande och förebyggande arbete med aktiva åtgärder

2.1 Undersök

Undersökning om det finns risker för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Grundsärskolan: Elever med funktionsvariationer kan löpa större risk än andra att utsättas för diskriminering, kränkande behandling eller trakasserier, då de utgör en minoritet och ”sticker ut” utanför det vi ofta benämner som ”normalt”.

För att ta reda på elevernas upplevelser, förs individuella samtal mellan elev och mentor om skolmiljön, känslor som väcks i skolmiljön och upplevelser kring bemötande av andra, både vuxna och elever. Dessutom genomför eleverna och deras mentorer en ”trygghetsvandring” i skolan. I samtal efter vandringen kartläggs både kritiska miljöer och situationer som väcker obehag hos eleverna. Tillsammans med sina mentorer diskuterar sedan eleverna vilka åtgärder som behöver vidtas och på vilket sätt obehag och kritiska situationer kan undvikas.

Det har visat sig att flera av grundsärskolans elever upplever matsalen som en otrygg plats. Detsamma gäller raster utanför klassrummet. Att besöka toalett kan också upplevas mer otryggt.

Inriktning träningskola: Riskerna är minimala eftersom personal alltid är med eleverna på raster och andra aktiviteter. Personalen är extra uppmärksam på om det förekommer ngn form av kränkande behandling i samspelet med barn i grundskolan, men upplever än så länge att träningskolans elever behandlas med stor respekt och välvilja. Personal ska även vara uppmärksamma på bemötande av elever i den egna verksamheten.

2.2 Analysera

Analys av orsaker till upptäckta risker och hinder.

Grundsärskolan: I matsalen och i miljön utanför klassrummet vistas många elever, det är friare, ofta utan vuxnas omedelbara uppsikt och därmed mer oförutsägbart. Grundsärskolans elever känner inte så många av grundskolans elever.

Inriktning träningskola: Det finns alltid personal i närheten av träningskolans elever. När träningskolans elever och personal medverkar i grundskolans verksamhet, upplevs det oftast positivt och verkar vara ett välkommet inslag i verksamheten. De yngre barnen i grundskolan får uppmärksamhet av fler vuxna.

2.3 Planerade aktiva åtgärder

Främjande och förebyggande åtgärder som skäligen kan krävas. Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande aktiva åtgärder	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Värdegrundsarbete i klassen med materialet; "Våga tycka".	Oktober – december.	Brita och Frida
Kontakt med arbetslagsledare i grundskolan i syfte att planera gemensam aktivitet för elever i grundskola och grundsärskola.	Under höstterminen	Brita
Stötta elever i att vistas tillsammans med andra i cafeterian.	Vid några tillfällen under höstterminen.	Brita och Frida
Organisera så att grundsärskolans elever får möjlighet att stå i cafeterians kiosk.	Vid några tillfällen under höstterminen	Frida
Fortsätta samverkansarbetet med personal på träningskolan för elever i grundskolan.	Under hela läsåret	Samtlig personal.

Planerade förebyggande aktiva åtgärder	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Enskilda samtal om trygghet och trivsel tillsammans med mentor.	September – oktober.	Brita och Frida.
Klassråd där bl.a. samtal kring värdegrund och trivsel tas upp.	Vid ett tillfälle/vecka under läsåret.	Brita och Frida
Trygghetsvandring i skolans lokaler. Sammanställning och diskussion i klassen efteråt.	Oktober	Brita och Frida
Finnas med eleverna på träningskolan och stötta upp innan situationer blir kritiska.	Under hela läsåret	All personal

3. Förankring av planen (samverkansskyldighet)

Arbetet med aktiva åtgärder samverkas med barn/elever, vårdnadshavare och personal.

3.1 Barns/elevs delaktighet

Klasslärare går igenom vår plan mot diskriminering och kränkande behandling tillsammans med eleverna i början av höstterminen. Begreppen förklaras och tid ges för var och en att ställa frågor och komma med förslag. (*Uppgifter kan ges som stimulerar elevernas förmåga att beskriva hur en trygg skola kan utformas.*)

Vid klassråd varje vecka, tas frågor upp om värdegrund och trivsel i skolan. Även vid de planerade enskilda samtalen mellan mentor och elev tas frågor om trivsel och trygghet upp.

3.2 Vårdnadshavares delaktighet

Ett utkast för läsårets plan mot diskriminering och kränkande behandling redovisas för vårdnadshavare vid höstterminens föräldramöte. Vårdnadshavares synpunkter och förslag tas till vara och beaktas.

3.3 Medarbetares delaktighet

Rektor och specialpedagog arbetar tillsammans med personal fram vår plan mot diskriminering och kränkande behandling i början av höstterminen. Planen tas upp för utvärdering och revidering i slutet av höstterminen och vårterminen.

4. Rutin/åtgärder vid händelse av diskriminering och/eller kränkande behandling

Grundsärskolan inklusive inriktning träningskola följer Högelidsskolans rutin vid händelse av diskriminering/kränkande behandling.

5. Uppföljning, utvärdering och redogörelse avseende föregående läsår

5.1 Följ upp och utvärdera

Uppföljning och utvärdering avseende föregående läsårs undersökning och analys av orsaker till upptäckta risker och hinder.

5.2 Redogörelse avseende aktiva åtgärder

Föregående läsårs åtgärder	Åtgärd uppfylld	Utvärdering/analys av åtgärd
Samtal kring värdegrundsfrågor vid klassråd varje vecka.	Ja	Har fungerat bra. Det blev ett sätt att hålla frågorna om trivsel och värdegrund aktuella. Inget som bara togs upp vid något enstaka tillfälle. Därför bra att fortsätta med.
Gemensamma aktiviteter med grundskolan.	Nja	Det har varit svårt att hitta passande aktiviteter. Det har heller inte varit enkelt att få information kring aktiviteter som är på gång i grundskolan. Ska bli bättre och kontakten mellan arbetslagsledare ska ske oftare.
Trygghetsvandring	Ja	Bra sätt att göra diskussionen om trygghet och trivsel mer konkret. Bra att fortsätta med.
Regelbundna diskussioner kring språkbruk	Ja	Mer aktuellt bland elever som nu gått vidare till gymnasiet. Kommer fortsättningsvis att ingå i samtalen kring värdegrundsfrågor vid klassråd.
Samarbete mellan träningsskolan och grundskolan.	Ja	Vissa elever har med stor framgång deltagit i exempelvis luciatåg och vissa rastaktiviteter har fungerat bra. Detta ska vi utveckla vidare.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Bilaga 1 – Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna ***kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder***. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund *Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.*

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/ rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet. Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.